

"İcl hadisesi" ve "talebi rüyet" Kur'an'ın hangi ayetlerinde geciyor? Bunlar ne anlama geliyor, açıklar mısınız?

"Allah size bir inek kesmenizi emrediyor."(Bakara, 2/67)

Bakar Olayı: Bakara sûresine de bu adın verilmesine sebep olan **"bakara olayı"** yukarıdaki âyette açıklandığı üzere, Hz. Mûsâ (as) döneminde meydana gelmiştir. Tefsirlerde geçtiği şekilde olay şöyle gelişmiştir:

İsrâiloğulları içinde zengin bir adam vardı. Bunun da bir kızı ve fakir bir yeğeni vardı. Yeğeni amcasından kızını istedi. Adam kabul etmedi. Genç de buna kızarak *"Yemin ederim, amcamı öldürüp malını da kızını da alacağım."* dedi. Delikanlı amcasına gelerek; *"Amca, şuraya tâcirler / satıcılar gelmiş, onlara gidelim de bir şeyler satın alayım. Seni yanımda görürlerse bana mal verirler."* dedi. Amcası da geceleyin yeğeni ile birlikte çıktı. Yeğeni yolda onu öldürüp evine döndü. Sabah olunca da, hiçbir şey bilmiyormuş gibi amcasını aramaya başladı. Bulamayınca akşamki yere doğru gitti. Birkaç kişi amcasının başında toplanmıştı. Onlara: *"Amcamı siz öldürdünüz."* diyerek diyetini istedi. Ağlayıp üstünü başını yırtmağa başladı.

Durumu Hz. Mûsâ (as)'a arz etti. Hz. Mûsâ (as) da onlara diyet vermelerini emretti. Onlar da; *"Yâ Mûsâ, biz katil değiliz; Rabbine duâ et, katili meydana çıkarsın."* dediler. Mûsâ (a.s.) da onlara bir inek kesmelerini, etinden bir parçayı maktûle dokundurmalarını söyledi. Onlar da *"Böyle şey olur mu?"* diye garipsediler. Hz. Mûsâ (as)'ın bu talebinden kurtulmak ve başlarından savmak için ineğin nasıl bir inek olduğunu sordular. Her seferinde Hz. Mûsâ (as)'a karşılık vererek bu emri hemen yerine getirmekten kaçındılar. Çok uzun tereddütlerden sonra vasıfları ilgili âyetlerde belirtilen ineği bulup kestiler. Etinin bir kısmını maktûle dokundurunca, maktûl dirilip kendisini yeğenin öldürdüğünü söyledi ve tekrar düşüp öldü. Bunun üzerine katile miras vermediler; bu olaydan sonra da bu hüküm devam etti.

Tefsirlerde anlatılan bu olay, Kitab-ı Mukaddes'te de geçmektedir.(1)

Özet olarak bu olayda, öldükten sonra dirilmeye açık işaret olduğu gibi; Yahudileşen İsrâiloğullarının Mısırlılardan görerek benimsedikleri sığira tapma olayının kaldırılması, ilahlaştırılan sığırın kesilip âcizliğinin vurgulanması vardır.

Üstad Hazretleri bu ayeti şu şekilde izah ve tefsir ediyor:

"İKİNCİ NÜKTE"

"Mısır kıt'ası, kumistan olan Sahrâ-yı Kebirin bir parçası olduğundan, Nil-i mübarekin feyziyle gayet mahsuldar bir tarla hükmüne geçtiğinden, o cehennem-nümun sahrâ komşuluğunda şöyle cennet-misal bir mevki-i mübarekin bulunması, felâhat ve ziraati, ahalisinde pek mergup bir surete getirmiş ve o sekenenin seciyesine öyle tesbit etmiş ki, ziraati kudsiye ve vasıta-i ziraat olan bakarı ve sevri mukaddes, belki mâbud derecesine çıkarmış. Hattâ, o zamandaki Mısır milleti, sevre, bakara, ibadet etmek derecesinde bir kudsiyet vermişler. İşte, o zamanda Benî İsrail dahi o kıt'ada neş'et ediyordu; ve o terbiyeden bir hisse aldıkları, 'icl' meselesinden anlaşılıyor."

"İşte, Kur'ân-ı Hakîm, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın risaletiyle, o milletin seciyelerine girmiş ve istidatlarına işlemiş olan o bakarperestlik mefkûresini kesip öldürdüğünü, bir bakarın zebhiyle ifham ediyor. İşte şu hadise-i cüz'îye ile bir düstur-u küllîyi, her vakit, hem herkese gayet lüzumlu bir ders-i hikmet olduğunu, ulvî bir i'câz ile beyan eder."

"Buna kıyasen bil ki, Kur'ân-ı Hakîmde bazı hâdisât-ı tarihiye suretinde zikredilen cüz'î hadiseler, küllî düsturların uçlarıdır. Hattâ çok surelerde zikir ve tekrar edilen kıssa-i Mûsânın yedi cümlelerine misal olarak, Lemeat'ta, i'câz-ı Kur'ân Risalesinde, o cüz'î cümlelerin herbir cüz'ünün nasıl mühim bir düstur-u küllîyi tazammun ettiğini beyan etmişiz. İstersen o risaleye müracaat et."(2)

Üstad Hazretleri bu izahında iklim ve çevre koşullarının insanların inanç ve kültürlerinin üzerinde nasıl derin etkiye sahip olduğunu gösteriyor. Nil nehrinin etrafında tarımın ne kadar önemli olduğu ve bu tarımda kullanılan öküz ve inek gibi hayvanların nasıl ilahlaştırılma sürecine gittiğini çok veciz ve güzel bir şekilde izah ediyor. Bu cüzi olaydan külli bir önerme çıkarıyor ki, bu gibi hastalıklar her dönemde ve her toplumda tezahür edebilir, diyerek ciddi bir sosyolojik tahlil yapıyor.

"Mûsâ tayin ettiğimiz vakitte gelip de Rabbi ona hitab edince: '*Ya Rabbî!*' dedi, '*Göster bana Zatını, bakayım Sana!*' Allah Teâla şöyle cevap verdi: '*Sen Beni göremezsın. Ama şimdi şu dağa bak, eğer yerinde durursa sen de Beni görürsün!*' Derken Rabbi dağa tecelli eder etmez onu unufak ediverdi. Mûsâ da düşüp bayıldı. Kendine gelince dedi ki: '*Sübhansın ya Rabbî. Her noksanlıktan münezzeh olduğun gibi, (dünyada Seni görmemizden de münezzehsin.)*'

" (A'raf, 7/143)

Hız. Mûsâ (a.s.), Allah'ın kelamını işitip onun şevk ve neşesiyle içinde, Rabbini görme iştiyakı uyandı. Allah Teâla dünya gözü ile Zatını göremeyeceğini bildirdi. **Rü'yet talebi** bu hadiseden ibarettir.

Dipnotlar:

(1) bk. Ahmet KALKAN, *Kur'an'ın Kavram Tefsiri*.

(2) bk. [Sözler, Yirminci Söz](#)